

DD. Gutier. d. q. 69. n. 18. Parad.
differ. 114. num. 4. Costa in d. 5 & quid
sit adiutum, part. 2. à num. 83. Caldas in
d. 1. si curatorem, verbo, Infra legiti-
mum, num. 10. Morl. sup. d. tit. 5. in
prælud. num. 16. in fine, Sforc. Odd.
supr. q. 19. num. 92. Beroi. conf. 177.
num. 40. quanvis Garcia de expens.
cap. 18. num. 37. hoc auxilium ad qua-
draginta annos extendat, & Suarez al-
legat. 21. num. 4. ad aliud quadrienniu-
m, p. 2 ter clapsum, restringat.

Num. 13.

De intellectu, l. fin. tit. fin. p. 6. vi-
dendi sunt Greg. Lop. ab. gloss. 8. Ce-
uall. tom. 1. q. 5. 36. num. 16. Gutier.
d. num. 18. Herm. d. l. 56. gloss. 11. &
12. num. 127. Pinel. in d. l. 2. part. 2. cap.
1. num. 27. in fine, & quos isti allegant.

Num. 14.

Quod dict. l. fin. etiam in secunda
parte intelligenda sit de restituzione
in integrum, & non de remedio, d. l. 2.
C. de rescindend. vend. verius videtur
ex textis verbis, atque ita tenent cum
D. Couari. Greg. Lop. Gutier. Roder.
Suar. & alij, quicquid alij non pauci-
sentiant, & in huncmodi restitutions
enormissima Iesio erit, quæ dimidiam
iusti pretij egreditur, de quo supra ad
num. 11. vers. Secundo ex his etiam.

Vers. Nec enim. Ibi: Quamvis hac dif-
ferentia.

Hanc doctrinam communem
appellat Hermos. dict. gloss. 11. & 12.
num. x14. ver. In contrarium, vbi
quaestionem mouet, ac resoluit, de-

qua dictum est ad num. 11. vers. Tertio
hinc de ducitur, n. 68.

Vers. His omnibus.

Certius videtur restitucionem suis-
se ex iustitia concessam, quia Ecclesia
fuerat enormissime laesa, ut ostendi-
mus supra ad num. 10. fructus autem
non repetit monasterium, quia nec si
intra quadriennium ageret, illos habe-
ret, propter obsequium à vassallo ac-
ceptum nec refert, quod illi excel-
scunt xstimacionem laboris seruitij
exhibiti, quoniam in dubio excessus
talism non praesumitur, sed fructus cre-
duntur correspondere labori, Escobar
de ratioc. cap. 16. num. 33. neque aliud
fuit per monasterium probatum, quod
solum intendit, sibi villâ restitui, quā,
cum non expediret, necessitate co-
gentie alienauit, siue in feudum conce-
dit. Imo quanvis prætenderet patrem
fructuum sibi restitui, reliquo vassallo,
quod xquum foret pro labore, non
obtinaret, nam feudatarius dum on-
era feudi sustinet, omnem eius virilita-
tem meretur, neque fructus commē-
surantur obsequijs, sed quotquot na-
scuntur, illi cedere debent pro fidelitate,
subiectione, ac seruitijs exhibitis do-
mino, quapropter in datione in feu-
dum non est locus remedio l. 2. C. de
refc. vendit. nisi quando feudum con-
ceditur ob pensionem in singulos an-
no: soluendam, docent communiter
DD. Barbos. in collect. ad eum tex-
tum, num. 29. & 30. Hermos. in l. 56.
gloss. 4. num. 15. Castrenf. in d. l. 2. n.
13. Bald. num. 7. Salicet. num. 10. Cag-
nol. num. 207. Padill. num. 29. Pinel.
part. 1. cap. 3. num. 2. Rebuff. in tract.
de rescission contract. S. vnic. gloss. 15.
num.

Varia. Resolut. Lib. 1. Cap. 3.

55

nu. 11. Ant. Gabr. libr. 3. de tit. empt.
conclus. 1. num. 74. Matienz. in l. 1.
gloss. 8. num. 7. tit. 11. lib. 5. Recop.
Fachin. controversial. lib. 2. cap. 22. vers.
Nec huic sententia. Quo casu pro-
prie feudum non est, sed transit in em-
phyteusim, vel contractum innomi-
natum, Greg. Lop. in l. 1. tit. 26. part. 4.
gloss. 2. Bald. in l. liberti, col. fin. C. de
oper. liber. Marescot. varia. lib. 1. cap.
63. nu. 5. & 6. Ex quibus iunctis, quæ
diximus supra ad num. 10. deducitur,
monasterium in dict. cap. ad nostram
non potuisse fructus, aut partem eorū
petere, licet ex iustitia fuerit re-
stitutum.

Num. 15.

- In restituzione iustitiz fructus ve-
nire, secus in illa, quæ gratioe conce-
ditur omnes fere concordes sentiunt
Interpres. Ceuall. dict. quæst. 536.
num. 19. Anton. Gom. 3. tom. varia.
cap. 13. num. 38. in fine, Noguer. alleg.
8. num. 37. cum sequentibus, Gutier.
dict. quæst. 69. Cyriac. dict. tom. 2.
controvers. 321. num. 77. & 78. Odd.
vbi supra, quæst. 45. artic. 2. sub num.
13. & quæst. 99. artic. 14. num. 123.
131. Lara in l. si quis à liberis, §. sed
vtrum, a num. 9. ff. de agnosc. liber.
Fatina. in prax. q. 6. nu. 44. Carol. de
Tapi. in rubric. de constitut. Princip.
cap. 3. num. 29. 38. Ponte decis. 25. n.
9. 10. Peregrin. de iur. Fisc. lib. 5. tit. 2.
num. 61. Tiraquel. in l. si vñquam, ver-
bo, Reuertatur, nu. 276. C. de reuoc.
donat. Greg. Lop. in l. 2. gloss. 5. tit. 32.
p. 7. Boer. decis. 98. num. 5. eam tam-
amen distinctionem impugnat late Mo-
lio. de iust. & iur. tom. 2. disp. 575. ex
num. 4.
- Vel sine negligens sit index laicus:
Ecclesia, & clerici pro rebus Eccle-
siasticis gaudent privilegio, l. vñce, C.
quando Imper. inter, sed non pro bonis
patrimonialibus ipsorum.
- In Hispania vetitum est, ne clerici
laicos ad tribunalia Ecclesiastica tra-
bant, & sic obseruatur.
- Bona patrimonialia clericorum ob-
tinere

AD CAP V T

quartum.

SVMMARIVM.

- 1 Restitutio in integrum petenda est
coram indice eius, aduersus quem postu-
latur.
- 2 Restitutio incidenter postulata peten-
da est à indice cause principalis.
- 3 Index loci contractus est competens
ad concedendum in integrum restitu-
tionem circa illum.
- 4 Index lacr. iuste, aut est competens ad
restituendum in integrum, quando
actione reali restitutus acturus est?
- 5 Qui est index cause preparatae, cogi-
nosco de causa preparante potest.
- 6 Index loci rei siue competens est, quo-
ties de ea vindicanda tractatur.
- 7 Ecclesia petens restitucionem contra
laicum, ipsius iudicem debet adire.
- 8 Bona patrimonialia clericorum ga-
dere negatur privilegiis rerum Eccle-
siasticarum: contra num. 14.
- 9 Clericus postulans in integrum resti-
tutionem contra laicum, coram secula-
ri iudice comparet.
- 10 Fallit, si contraria evigeat confusio
tudo.

11 Vel sine negligens sit index laicus:

12 Ecclesia, & clerici pro rebus Eccle-
siasticis gaudent privilegio, l. vñce, C.
quando Imper. inter, sed non pro bonis
patrimonialibus ipsorum.

13 In Hispania vetitum est, ne clerici
laicos ad tribunalia Ecclesiastica tra-
bant, & sic obseruatur.

14 Bona patrimonialia clericorum ob-
tinere

14. Tunc privilegia rerum Ecclesiastica-
rum, qui docent.
15. Fundamentum prefata scutentia re-
fertur.
16. Bona patrimonialia clericorum sunt
sub speciali Dei dominio.
17. Patrimonium, ad cuius titulum quis
securis iniciatur, non est priuilegium,
et bona Ecclesiastica.
18. Contrarium certius esse, probatur.
19. Patrimonium, ad cuius titulum ali-
quis ordinibus insignitur, alienari non
potest, nisi clericus sufficiens beneficium
obtineat.
20. Subrogatum soritur naturam eius,
cuius loco subrogatur.
21. Cessante causa, cessat effectus.
22. Virum desideretur cratio ad rela-
xationem iuramenti qui disponunt.
23. Ad relaxandum iuramentum, simul-
que rescindendum contractum, citatio
praequiritur.
24. Ad relaxationem iuramenti solum
ad effectum agendi non desideratur, de
quo infra num. 37.
25. Relaxatio an sit concedenda illi,
qui in periarium iam incidit remissione.
26. A quo iudice petenda est relaxatio in-
ramēti ad effectum agendi, qui tractant.
27. Dupliciter quis liberari potest à vir-
culo iuramenti ad effectum agendi, &
quomodo.
28. Per iuramentum in contractibus ad-
ditur forus foro.
29. Factum indicis censetur factum
partis.
30. A quibus iudicibus concedi possit re-
laxatio ad effectum agendi, late expli-
catur.
31. Solum index, qui de contractu iura-
to habet cognitionem, potest cōcedere re-
laxationem, per quam ipse contractus
irritus fiat.

32. Possit relaxandum iuramenta ad ef-
fectum agendi est partes Ecclesiasticae
Ordinarii.
33. Legatus de latere est ordinarius in
tota prouincia, cui missus est.
34. Nuntius Apostolicus, quoniam Hispania
residet, relaxat iuramenta ad ef-
fectum agendi, & sine citatione, securis
Ordinarius, qui de consuetudine citat.
35. Ad obtinendam relaxationem ad ef-
fectum agendi probanda est causa legi-
timis saltim semiplene.
36. Potest in eodem libello peti in inte-
grum restitutio, & simul proposi actio,
quesilla concessa, est competituta.
37. Magis communis sententia docet,
non desiderari citationem ad relaxan-
dum iuramentum ad effectum agendi,
de quo supra num. 24.
38. Data absolutione ad effectum agen-
di, iuramentum vinculum permanet quo-
ad cetera.
39. Non eget noua absolutione, qui eam
obtinuit ad effectum agendi, si contra-
dictus resindatur.
40. In obligationibus conceptis informa
Camere Apostolicae non datur relaxa-
tio ad agendum.
41. Relaxatur iuramentum ad effectum
excipiendi, sed non reconveniendi.
42. Obtenita absolutione ad effectum
agendi in causa authent. Sacramēta pu-
berum, minor debet petere restitutio-
nem, ut contra validum contractum.
43. An enormiter lesus in contractu iu-
rato posse agere, non obtereta relaxatio
ne iuramenti?
44. Potest, si confessus de lassitate, alia non.
45. Iurans actum metu compulsus age-
re sine relaxatione non potest, sed con-
tra observatur.
46. Index cause preparantis est compe-
tens, quoad causam preparatam.

47. Index Ecclesiasticus, qui relaxat iu-
ramētum ad agendum, an posse de
contractū cognoscere?
48. Index Ecclesiasticus cognoscit inter
laicos ratione iuramenti adhibiti in
contractū.
49. Index contractus est index distra-
ctus.
50. Laici conueniri possunt apud Eccle-
siasticum iudicem pro violencia Eccle-
siasticis, vel eorum rebus illata.

Num. 1;

Coram quo iudice sit in integrum
restitutio petenda.

Restitutionem in integrum po-
stulat debere coram iudice eius,
cōtra quem intentatur, docēr,
Ant. Fab. in suo Cod. sub. tit. vbi, &
apud quem, defin. 1. & defin. 3. num.
6. Oddus, de in integr. rest. quāst. 15.
num. 39. & quāst. 32. num. 108. Surd.
conf. 266. num. 9. Cyriac. tom. 2. con-
trou. 380. nu. 56. Carleual. de iudic.
tom. 1. disp. 2. num. 192. Rodrig. de
ann. reddit. lib. 1. quāst. 18. nu. 5. Gu-
tierr. canonic. question. lib. 1. cap. 34.
num. 8. Molin. de iust. & iur. tom. 2.
disp. 575. num. 23. Tondut. de pru-
uent. iudic. 1. part. cap. 8. num. 9. cum
sequentibus, Bernard. Diaz reg. 219.
vers. Secundo fallit, Marant. de ordin.
iudic. p. 6. §. & quandoque appellatur;
num. 118. vers. vlt. M. uric. de in-
integ. restit. cap. 31. Morla in empor.
part. 1. tit. 5. in pralud. num. 11. vers.
Quarta, & vltim. Rebuff. ad leg. Gall.
tom. 2. tit. de restitut. in pralud. num. 18.

De iudice loci rei sitz itidem dubi-
tatur, num posset in integrum restitu-
re, quando restitutio obtenita minor
actione reali experturus est: concedit
Duaren. in lib. 4. digestor. tit. 1. de te-
stit. in integ. cap. 3. fol. 75. & in tit. C.
vbi, & apud quē, fol. 119. vers. Et cer-
te si quis minor, & vers. Hinc facile
Rebuff. ad constit. Gall. tom. 2. tit.
de rese. contract. art. 1. gloss. 21. num.
13. -

13. Bellacomb. insertus sint agmat. comm. opinion. tom. 1. lib. 2. tit. 22. num. 1. Contra dictum sentiunt Cyriac. dict. controvers. 380. num. 58. cum sequentibus, & Tondat. dict. cap. 20. numer. 13. qui num. 10. cautelam ostendit, qua adiri posse pro restitu- tione impetranda iudex loci, ubi res sita est, propter quam minor restitui desiderat. Sed his refragatur vulgare axioma, ut scilicet qui est iudex causarum preparator, posse de causa preparante cognoscere, quod ex multis probat Carleual. num. 204. post medium, cui Cyriac. respondet, d. controvers. 381. num. 50. & 51. non esse locum in hac contiouersia. Nam illud dum taxat admittitur, cum iudex ad utramque causam competens alias est, at iudex loci rei sit iure potest de actione in rem cognoscere, l. fin. C. ubi in rem act. cap fin. de for. comp. sed non in integrum restituere, de quo Oddus dict. part. 1. quzst. 32. art. 14.

Num. 2. & 3.

7 Ecclesiam adire non posse iudicem Ecclesiasticum ad obtinendam restitu- tione aduersus laicum cum D. Couarr. affirmant Parladi. differ. 9. §. 3. num. 2. Barbos. in l. h. z. absens, §. proinde, num. 31. cum sequentibus, ff. de iudic. Caldas in l. si curatorem, verb. Implorare, num. 32. C. de in integrum restit. Carleual. num. 195. qui contrarie opinionis fundamentis bene satisfacit, August. Barbos. in collect. ad cap. 1. n. 9. de in integ. restit. & ita fuisse iudicatum in Valliso- letana Cancellaria, quanvis ipse alter sentiat, testatur Gutier. canonici. quzst. lib. 1. cap. 4. num. 10. Quia op-

nio verior videtur, nam iusta, quz con- trarium, probant, debent intelligi, quando ex consuetudine, vel alia cau- sa Ecclesia obtinet in laicos iurisdi- ctionem, quoad bona Ecclesiastica, de quibus agitur. Nihilominus con- trarium est receptissimum, quod defen- dent Tondat. supr. cap. 28. num. 17. part. 2. Marant. in prax. part. 6. tit. de appellat. num. 113. Sforc. Oddus dict. quzst. 32. artic. 13. num. 15. & art. 15. à num. 123. Roduan. de reb. Ecclesiast. quzst. de restitut. in integr. §. 7. Ber- nard. Diaz reg. 219. fallent. 2. Perez in l. 1. gloss. 1. col. 323. verl. Item fallit, Auédañ. part. 1. cap. 4. Prætor. num. 42. verl. Et quia talis, & plurimi alij.

Bona patrimonialia clericorum, non gandere eodem privilegio, ac Ecclesiastica, nisi in casibus expressis in iure, est communis resolutio, Ceuall. tomo. 1. quzst. 36. num. 7. Gutier. practicar. lib. 8. quzst. 27. num. 7. De- ci. in cap. Ecclesia S. Mariz, num. 22. de constitut. ubi Barbat. num. 4. Paz in prax. tom. 2. præt. 2. num. 16. Curell. de immun. Ecclesiast. lib. 2. quzst. 8. num. 20. & sequentib. & quzst. 40. & 43. Bobad. qui plures adducit in pos- lit. tom. 1. lib. 2. cap. 18. num. 260. ubi gloss. lit. F. Menchac. de success. creat. §. 20. num. 659. & §. 22. num. 40. Vizian. commun. opinion. lib. 3. verb. Clericus in bonis Lxlius Mancin. dis- quisit. genialium iur. disp. cent. 3. cap. 24. cum seqq. Dried. de libert. Christ. lib. 2. cap. 3. Hinc sit, ut clericus im- plorans restitutiois auxilium in lai- 9 cum non posset coram Ecclesiastico iudice comparere, licet Ecclesia tale priuilegium haberet, atque ita tenent Odd. dict. quzst. 32. art. 15. num. 125. Gutier. ubi super num. 11. Quod ta-

men fallit primò, si vigeat consuetudo in contrarium, vt Salmantica, Paz ubi supra num. 20. Bolaños in curia pars. 1 §. 5. num. 17. Secundo quando iudex laicus negligias fuerit in ministranda iustitia clericu restitutioem postulati, Bobadill. dict. lib. 2. cap. 17. num. 111. & comprobatur præmissa senten- tia ex doctrina Carleual. & plurium, quos i. se laudat num. 585. & 587. 12 Nam, & si Ecclesia, vel Ecclesiastici litigantes pro rebus Ecclesiæ uti pos- sint priuilegio electionis fori conce- so miterabilibus personis in l. voic. C. quand. Imper. int. pupil. & vid. id non extenditur ad clericos pro rebus suis patrimonialibus, & in Hispania veti- tum est regulariter, & in praxi obti- nuit, ne clerici laicos ad Ecclesiastica Tribunalia trahant, ita stabilicunt est, l. 57. tit. 6. p. 1. & ordin. Lusitan. lib. 2. §. 1. numer. 17. de quotestantur Car- leual, & sequaces ubi proxime.

14 Sed nihilominus non paucis pla- cui contra dictum, & sic quod patrimo- nia clericorum eisdem potantur pri- uilegijs, ac Ecclesiasticæ res, & quod indistinctè possunt clerici laicos apud Ecclesiasticos iudices conveni- re, gloss. in cap. similiter §. 16. quzst. 1. Bene, qui late differt, de imm. Ecclesiast. part. 1. cap. 7. dub. 2. sect. 2. ex nu- mer. 6. Olafsch. decis. 37. num. 7. Za- barella in cap. si clericus laicum, de for. comp. Valuoia, ibi, num. 6. Beller. dis- quisitor. cleric. part. 1. titul. de fauore clericor. reali. §. 3. numer. 2, 3. & alij communiter in dict. cap. si clericus, qui, laicum-conueniri posse à clericis coram Ecclesiastico docent, maxime actione reali, Menoch. cons. 1161. n. 10. cum sequentib. & ratio est, quia patrimonia priuata clericorum res

Patrimonium clericico constitutum in titulum ad ordines suscipiendos nō iuuari eisdem priuilegijs, ac res Ecclesiasticæ, & si pro eo imploretur restitutio contra laicum, iudicem scu- larem esse adeundum cum D. Couarr. tenent Salzed. ad Bernard. Diaz in prax. cap. 18. num. 14. Gutier. dict. quzst. 27. in fine. Sed contrarium co- muniter receptum est, vt docent Tó- dut. d. c. 28. n. 18. Lara in l. si quis a li- beris, s. solent. num. 36. Ceuall. tom. 1. quzst. 527. num. 4. Spino in specul. te- stam. gloss. 12. num. 72. Azeued. in l. 1. num. 9. tit. 4. lib. 1. Recopil. Bobad. ubi supra dict. num. 260. in gloss. lit. F. in fine. Decian. in cap. Ecclesia, num. 65. 176. de constit. Cen. pract. lib. 1. q. 16. n. 10. Ciarlin. controvers. Forens. cap. 22. num. 48. Vulpe in prax. iudic.

Ecclesiast. cap. 17. num. 24. Aug. Barbos. de potestat. Episc. part. 2. alegat. 19. num. 91. Bene, part. 2; cap. 10. dub. 7. num. 17. Layman. lib. 4. tract. 9. cap. 6. num. 8. quoram plerique quæstionem proxime propositam late tractant, ac tandem concludunt, bona clericorum non obtinere priuilegia, quæ Ecclesiasticis rebus competunt, nisi ad eorum titulum quis facioe ordinis suscipiat. Et hæc sententia nititur decreto Sac. Concilij Trident. scf. 21. c. p. 2. quo illa bona prohibetur alienari absque Episcoporum permisso, donec Ordinatus congruum obtineat beneficium, atque ita inter Ecclesiastica videntur constituta. Deinde cum hoc patrimonium subrogetur in locum beneficij, eiusdem naturam debet sortiri, l. 1. S. Iquis sub conditio ne, if. vt leg. seu fideic. nom. caueat. l. si tam anguli 13. ff. de seruit. Ceuall. num. 3. Deci. in d. cap. Ecclesia S. Mariz, vbi hoc in fauorabilibus concedit, & subrogatu omnibus gaudet priuilegijs, quæ ei, cui subrogatur, cōpetunt. Argel. de acq. posse. q. 7. art. 2. n. 25. Paris. ex alijs cons. 57. col. 2. n. 14. lib. 4. Tandem in conservatione huiusmodi bonorum fauor ipsius Ecclesie maxime vertitur, cum ea sint necessaria ad sui ministri sustentationem, quibus deficientibus, dum vicuum clericus quereret, suo ministerio vacare ne quiret, aut Ecclesia sumptibus effet alendus, quod periculum imminet, dum ordinatus sufficiens non adipiscitur beneficium, quo calu sicut alienationem Concilium liberis permittit, ita & priuilegijs rerum Ecclesiasticarum illud patrimonium priuabitur. Nam celare causa, effectus quoque debet extingui, cap. cum cellante 60, de appellat.

Argel. q. 3. art. 10. num. 80. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præf. 189. nu. 196. Quare hæc opinio verior, ac communior videtur contra D. Couarr.

Num. 5.

Verum desideretur citatio ejus, cui iuratum est, ad relaxationem iuramenti concedendam tradont, Gutierrez. in authent. Sacraenta puberum, num. 111. cum sequentibus, C. si aders. vendit. Azeued. in l. 1. à num. 13. tit. 21. lib. 4. Recop. Tusch. lit. A. conclus. 6. 1. Ceuall. tom. 1. quæst. 434. Parlad. i. et. quotid. lib. 2. cap. 4. num. 55. Paz vbi supra, num. 38. Bene 1. part. cap. 8. dub. 28. sect. 4. Sanch. in Decal. lib. 3. cap. 21. num. 28. Bolaños in curia, 1. part. §. 5. num. 15. Hermos. in l. 56. tit. 5. p. 5. gloss. 11. & 12. nu. 100. Marescot. variar. lib. 2. cap. 24. nu. 19. Lugo de iust. & iur. tom. 2. disp. 22. num. 241. Ricci. in præz. for. Ecclesiast. decis. 290. in 2. edit. Ex quibus constat, in relaxatione iuramenti, per quam contractus venit rescindendus, necessario intervenire debere citationem, quod nullus iniciatur, ut præter laudatos supra tenent Salzed. ad Bern. Diaz reg. 50. limit. 4. Flamin. de refugiat. beneficior. lib. 13. quæst. 1. num. 38. Carroc. de locat. cap. de rescind. locat. num. 38. vers. Maximè. Cacher. decis. 25. numer. 7. Rot. Genues. decis. 197. num. 3. 13. Hieron. de Leon, Valente. decis. 64. num. 6. 9. Sed cum iuramento solum remittitur ad effectum agendi, vel excipiendi, adhuc multi sentiunt, opus esse citationem, Tiraquel. in tract. res inter al. act. limit. 10. vers. Declara sexto Ant. Gab. comm. lib. 2. tit. de citat. conc. 1. num. 85. Ioseph

seph Ludouic. decis. 18. à num. 2. Didac. Perez in l. 2. vers. Quero decimo sexto, tit. 2. lib. 3. ordinam. Menoch. cons. 24. à num. 11. Borrell. in insim. decis. tit. 44. num. 243. Cened. ad Decretal. collectan. 7. 3. n. 2. Contrarium tam ea magis commune est, & in praxi obseruat, ut plures testatur, & Gutierrez. vbi nuper primz sententiaz fundamentis satisfacit. Atque ita docent omnes relati supra num. 22. & Gagliard. de absolut. à iurament. §. 1. nu. 1. Mandos. in addit. ad Lapum allegat. 10. verb. Procedere, & verb. Ab solutioe in fine, Muscatel. in prax. auctea lib. 1. part. 4. in gloss. petiutij. num. 39. Afflict. decis. 220. numer. 10. Burlato. cons. 72. num. 25. Roland. à Valle cōf. 2. per totum. Et relaxationem iuramenti no esse præstandam, postquam petens per iurum incurrit, ex alijs tener. Parlador. ibidem, num. 56. sed Sanch. de matrim. lib. 1. disp. 32. num. 16. discentit, & merito.

Vers. Verum ut res.

A quo iudice sit relaxatio iuramenti postulanda ad effectum agendi, fuso disputant Carleual. vbi supra à nu. 197. Sanch. dict. lib. 3. cap. 22. num. 15. Lugo d. disp. 22. ex nu. 23. omnino videnti, Lefsi de iust. & iur. lib. 2. cap. 4. 2. dubit. 12. de quo agunt itidem omnes fere, quos proxime allegauimus. In qua quæstione duæ inoluuntur difficultates: Prima, quis iudex ad hoc sit competens iurantis, vel eius, cui iuratum est? Secunda, an iudex Ecclesiasticus, vel secularis sit audeundus? Et pro utriusque eadatione notandum est ex prefatis DD. duplicitate posse quem liberati à vinculo iurium cap. 22. numer. 3.

Escobar.de ratiocin.lib.1.cap.33.nu. 31
8.Noguero allegat.11.num.156.in
fine,Olea de cession.iur.tit.5.qu2st.
13.num.3.Velasc.loc.commun.lit.F.
axiomat.52;

³⁰ Sed quoniam tradita doctrina non eodem modo semper ad primum reduci potest propter differentiam tam iurantium,quam eorum,quorum causa iuratur, ideo quid in singulis casibus obseruandum sit,breuitate ostendetur, si laicus iuret laico, relaxatio petitur a iudice Ecclesiastico iurantis, vel a seculari, aut Ecclesiastico aduersari. Idem iuris est,cum clericus iurat laico, quod si laicus iuret clerico,solum Ecclesiasticus aedundus erat cuiuslibet, similiiter si utique contrahens clericus fuerit. Sed si duo infideles vnu alteri iuret, nullae sunt partes iudicis Ecclesiastici, sed iudex eius qui iuramentum pro le habet, illud valebit remittere; at quando infidelis fidelis iurat relaxationem concedere potest tam Ecclesiasticus eis, quam secularis iudex fidelis: e contra si fidelis infidelis iurauerit, relaxauit, vel Ecclesiasticus iurantis, aut secularis illius, qui iuri jurando ntitur. Sanch. dict. cap. 22. num. 19. Carleual.num.215. Ad quam relaxationem iuramenti erit competens iudex non solum domicili, sed etiam loci contractus, Felin. in cap. fin. num. 24. vers. Ultimo in isto subditio de for. cop. Sanch. d. cap. 21. num. 31. Tusch. lit. A. conclus. 17. num. 5. Carleual. n. 204. locus vero contractus intelligitur etiam in quem definita est solutio, & si alibi contractum fuerit, l. contractus 20. ff. de act. & obligat. Ant. de Amat. variar. resol. 33. numer. 6. Tondut. cum alijs supr. part. 1. cap. 18. num. 11.

Ibi: Actionem rescissoriam non posse deduci.

Posse in eodem libello proponi 36
remedium restitutionis, & actionem, quz , restitutione concessa , competitura est, sentiunt Tondut. dict. cap. 29. numer. 6. cum sequentibus,

(&

(& si id valde controversum fateatur)
& alij apud Cyriacum d. controvrs.
380. numer. 21. Quod fieri debet, proponente actore principalem actionem, sibique obijiciente exceptionem, quam aduersarius habet, & contra ipsam pertenda est restitutio in modum replicationis, quod bene explicat Tondut. num. 10. & vide Paz in prax. tom. 2. prlud. 2. num. 39. vbi ait: in praxi obseruari, ut simul relaxatio iuramenti, & rescissio contractus in codem libello postuletur,

Marescot d.lib. 2.variar. cap. 84.n. 13. Sanch. d. cap. 21. nu. 24. Casal. decif. vnic. de mut. petitionib.

Ibi: Quartu est adnotandum:

Relaxatio ad effectum excipiendi, 44 etiam conceditur, Paz, Parlador Ceuall. & ceteri adducti communiter, sed ad effectum reconveniendi non datur, Marescot num. 12. quia opus non est.

Ibi: Quintu est quod ibi.

Num. 6:
Citationem opus non esse in relaxatione ad effectum agendi, magis receptum est inter DD. & obtinuit in praxi, de quo nuper nu. 22. cum seqq.

Vers. Exhib tamen.

33 Manere vinculum iuramenti illibatum quo ad reliqua, concessa absolutionem ad effectum agendi, omnes agnoscent, Carleual.num. 210. Hermos. num. 102. Ant. Gom. variar.lib. 2. cap. 14. num. 21. Sanc. d. cap. 21. num. 23. Gutier. dict. num. 112.

Ibi: Secundo, è contrario:

39 Non indiget noua absolutione, qui illam fuit aequitus ad effectum agendi, si contractus rescindatur, Sanch. & Hermos. ibidem.

Ibi: Tertio adnotandum est:

Huius styli signatura, ex quo denegatur absolutione a iuramento adhibito in obligationibus conceptis in forma Cametta Apostolica, meminere

Data absolutione iuramenti in dict: 44
authent. Sacraenta pubetum, minor
vti debet auxilio restitutionis, tāquam
aduersus contractum validum, quia
nulla vis ei tollitur per talē absolu-
tionem, Gutier. ibi, num. 20.

Vers. Nam effutu necesariorum:

45 A nceps quæstio est. Num enormis-
simè Iesu in contractu, quem iuravit
possit aduersus eum venire, non adep-
ta relaxatione, absque labore periutu-
de qua Gutier. ex num. 95. Hermos.
num. 82. Molin. de primog. lib. 2. cap.
3. num. 25. & licet pro utraque parte
cōmuni sit opinio, frequentius in ne-
gatiuam itum est, quam substant Af-
fliet. decif. 322.n. 9. Capyc. decif. 136.
Pinel in l. 2. p. 3. cap. 1. num. 65. vers.
alijs, quibus Azued. in l. 4. n. 137. tit.
21. lib. 4. Recop. Fachin. controu. lib. 8.
cap. 69. in fin. Cancer. variar. part. 1.
cap. 13. de empt. vers. ex quibus, Ca-
stillo quotidianarum, lib. 3. cap. 2. nu.
26. Marescotus variar. resolut. lib. 2.
cap. 84. numer. 16. Sed & multi con-
tractum tenent, quos isti referunt;

F 2

Sed

Sed Hermos. nam. 34. distinctione
retitur varijs Rotz decisionibus com-
probata quoniam quando de recta est
enormissima lzsio, de qua constat abs-
que partis lzs pettione, relaxatio
non desideratur, at si adhuc lateat,
non licet absolutione non concessa
contra iuramentum venire, & tandem
nam. 36. concludit, enormissimolz-
sum à pernicio indistincte excusat,
& si non præcedente absolutione iu-
gato contractui contraveniat.

Vers. Obiectamen;

Communis est opinio, iutantem
metu coactum ne quicq; non præmissa
absolutione aduersus iuramentum age-
re, Cauall. tom. 1. quæst. 604. quam
sufficiunt Gurier. de iuram. confirm.
1. part. cap. 57. num. 19. & 20. Sanch.
dict. lib. 3. cap. 11. num. 13. & 14. Mo-
lina vbi supra, num. 13. qui etiam testa-
tur contrarium in tribunib; obser-
vati, vbi & alij, Pat. Molin. de iust. disp.
578. num. 28. Pat. Suavez de religion.
tom. 1. tract. de iurament. lib. 3. cap. 16
num. 18. Seraphin. supra privileg. 110.
num. 16. Affict. decis. 322. num. 9.
Pioel. in l. 2. part. 3. cap. 1. num. 8. C.
de rescis. vendit. Valenç. 2. 2. disp. 6.
quæst. 7. punct. 4. col. 6. vers. Respon-
deo quæstionem hanc, Ant. de Petra
in l. 1. num. 279. ff. de iur. iur. Flamin.
supra lib. 13. quæst. 2. num. 23. Ber-
nard. Grzu. ad tract. Camer. Imper.
lib. 2. conc. 42. Leli de iust. lib. 2. cap.
42. dub. 6. num. 50. Quicquid contra
teneantur, quos refert Ceuall. dict. q.
604. num. 2.

Formam petendi relaxationem
iuramenti tradunt Peguera in prax.
civil. rubric. i. iu fine, Peregrin. decis.

8. Ricci. supra de absolut. iufament.
decis. 333. & relaxatio per procura-
torem, potest impetrari, Sanch. dict.
cap. 21. in fine, Bald. in cap. 1. num. 7.
de iure iutand.

Num. 7:

Index cause præparatis est compo-
tens, & quoad causam præparatam,
Cytiac. tom. 2. controuersi. 381. num.
11. Tondut. de præuent. iudic. part. 1.
cap. 24. nu. 10. Menoch. de arbitrar.
lib. 2. cap. 371. Gambacurt. de immunit.
Ecclef. lib. 6. cap. 8. num. 3. Bossi. tit.
de for. compet. num. 17. Gutierrez. de
iur. confirmat. part. 3. cap. 12. numer.
6. Quod verum est, cum alias index
de vtraque causa potest cognoscere,
Cytiac. num. 50. 51.

Num. 8:

In hac controuersia, an iudex Ec-
clesiasticus, qui præstitit absolutionem
à iuramento, possit de contractus va-
lore cognoscere? sequitur D. Couar.
Sanch. d. lib. 3. cap. 3. num. 15. Gutierrez.
de iurament. confirmat. 3. part. cap. 12.
num. 6. Nauart. in rubrica de iudic. n.
12. qui sentiunt, non licere iudici Ec-
clesiastico causam principalem rescis-
sionis tractare, nisi contractus conti-
neat vitium simoniz, velz, vel alias deli-
cti, cuius cognitio ad forum expectas
Ecclesiasticum, contrarium tamen cū
Bald. defendant multi, quos refert, &
sequitur Paz d. prælud. 2. nu. 39 quæ
sententia magis iuri consonat, quād ad-
hibita distinctione, nā si abolitio pe-
tatur à iudice Ecclesiastico eius, qui iu-
ravit, procul dubio hic nō poterit de
contractus rescissione cognoscere quia

quo-

quoties agitur ad rescindendum, adi-
tri debet iudex eius, cōtra quē rescissio
intentatur l. 2. vbi notatur, C. vbi, &
apud quem, quod si iudex Ecclesiasti-
cus illius, cui iuratum est, absolutionē
præstet, iure causam principalem reti-
nebit. Quia rationem iuramenti potest
inter laicos iudicare, cap. fin. de for.
competente in 6. Primo: quoniam iu-
dex causæ præparatis est competens
respetu causa præparatz, cū ad verā
que iurisdictionem obtinet, vt cum
Cytiac. & alijs dixi, nu. 46. Secundo:
qui potest cogere ad implementum
contractus, de ipsius rescissione cog-
nosceret non prohibetur: qui enim est
iudex contractus, distractus quoque
debet esse, vti probant ex pluribus,
Tondut. i.p. cap. 18. ex num. 8. Cat-
heul. dict. disp. 2. num. 185. cum seqq.
Gratian. disceptat. cap. 14. num. 22.
Caldas in l. si curatorem, verb. Implo-
rare, num. 30. C. de in integr. relictut.
Coler. de processib. exequit. part. 2.
cap. 1. num. 24. 44. Tiraquel. de iut.
marit. glori. 5. num. 8. Tertio: nemo
condemnare valet, cui non est potes-
tas absoluendil. 3. ff. de re iud. l. nemo
qui 33. vbi Rzward. ff. de reg. iur. Car-
leul. num. 203. Menoch. de arbitrat.
lib. 1. quæst. 43. 3. num. 2. Gratian. Fal-
con. reg. 110. August. Barbos. de po-
test. Episcop. p. 3. allegat. 52. Sed Ec-
clesiasticus compellit ad implendum
propria sententia contractum iura-
tum, prout fatentur omnes: ergo
etiam absoluere ab obligatione adim-
plendi per rescissionem poterit. Quarto:
tandem sine divinatione restringi
nequit decisio. dict. cap. fin. de for.
competent. vbi absolute dicitur, con-
trahentes Ecclesiasticum forum for-
tiri, si in contractu iuramentum inter-

cesserit, quod etiam quoad distra-
ctum accipiendum esse præmissa suad-
ent, quibus addenda sunt, quz dixi:
mus supra ad numer. 5. vers. Verum,
vt res, vbi ex communis sententia pro-
baimus, posse peti relaxationem iu-
ramenti à iudice Ecclesiastico eius, cui
iuratum est, indistincte, sive con-
traatus continet vitium simoniz, vel
vflz, sive non, quoniam propter
iuramentum potest compellere eti-
am laicum ad remittendam obli-
gationem, quanvis relaxatio tendat
ad rescissionem contractus, vt notum
est.

Iure reprehenditur glossa in cap.
Parzianos, de sent. ex common., cum
in confessio sit apud omnes, iudices Ec-
clesiasticos posse procedere aduersus
laicos inferentes clericis iniuriā (Imō
& contra retum eorum inuolores, vt
testantur Bobad. in politica, tom. 1. lib.
2. cap. 17. nu. 37. vbi plures textus, &
DD. congregat Paz in prax. dict. præ-
lud. 2. nu. 19. Felin. in cap. cum sit ge-
nerale, n. 4. de for. compet. Hostiens.
ibidem, Butri. num. 9. Socin. num. 15.
Bene, part. 2. cap. 10. dubit. 1. sect. 1. n.
20. Salced. ad Bernard. Diaz in praxi,
cap. 18. numer. 14. Petr. Barbos. in l.
si quis ex aliena, à numer. 140) Guid.
Pap. decis. 562. numer. 2. 3. Iulius
Clarus in prax. 5. fin. quæst. 36. au-
mer. 42. Thelauf. decis. 224. num.
2. 3. Decian. in tract. crimin. tom. 1.
libr. 4. capit. 26. numer. 1. 22. Bele-
ler. disquisit. clerical. titul. de fauor.
cleric. reali 5. 4. numer. 13. Cleri-
cus vero iniuriantur etiam secula-
rem adire poterit iudicem, Clarus,
numer. 47. Farinac. in praxi, parte 1.
quæst. 8. numer. 135. Azeuedo in
leg. 4. numer. 4. tit. 1. libr. 5. Recop.

Cur. Philip. part. 3. §. 2. num. 6. 7. licet quoad ibuidentes, & auferentes res clericorum contrarium sentiant De- cian. lupt. lib. 6. cap. 30. ou. 23. Cald. supr. num. 32. in fine, Barbat. in cap. cum sit genetale, à num. 62. de for- compet. & alij.

AD CAP V T quintum.

SUMMARIUM.

1. Autores materiam explicantes.
2. Minor an si restituendus in renun- ciatione beneficij?
3. In beneficialibus causis pro maiore babetur.
4. Non restituitur ad beneficium, cui renunciavit, si illud alteri que- situm sit.
5. Nec aduersus matrimonium, aut reli- gionem.
6. Ratio redditur.
7. Non restituitur aduersum opus pium, vel votum.
8. Nec aduersus Deum, patriam, aut pa- trem.
9. Restituitur in causa circa votum, aut matrimonium, quando de validitate eorum agitur.
10. Restituitur ad lucrum omissum.
11. In permutatione beneficiorum non est locus remedio l. 2. C. de ref. ven- dit. & infra num. 60.
12. Minor restituitur ad beneficium, cui renuncianit, etiam si alteri sit ques- tum.
13. Minor in omnibus causis debet refiz.

14. De intellectu cap. cum coniuerso- rum, de rer. permutat. & infra num. 29.
15. Simonia committitur in permutatio- ne, aut resignatione beneficiorum per passiones prohibitas, licet nihil inter- ueniat temporale.
16. Permutatio beneficiorum propria authoritate permutantium facta est si: moniaca.
17. Resignationes reciproce, vel in fa- morem sine Pontificis assensu simoniacae sunt.
18. Est vera simonia, que in ius Eccle- siasticum solum patratur.
19. Simonia predicta solet impropria, & putativa nuncupari.
20. Resignatio in favorem etiam cum clausula: non aliter. simoniaca nov. est, si Episcopus non assentiat sed est actus ir- religiositatis.
21. Vera simonia potest inueniri, & si ni- bil tempore intercedat. Alij contra sentiunt.
22. Quæritia fab simonia comprehendan- tur.
23. Non est simonia, conferre beneficia propter cogitationem.
24. Exponitur cap. nemo 14. de simon.
25. Non licet Prelato inferiori Pontifice acceptare renunciationem beneficij in favorem, & alij à nominato conferre.
26. Nec Pontifex de posestate ordinaria id facere poterit, si adiecta sit clausula: Non aliter, neque aliquando.
27. Aliud iuris est, si per viam modi be- neficij renuncietur in favorem.
28. Non licet Episcopo, acceptare renun- ciationem in favorem, non acceptando nec rei sciendo conditionem, & deinde liberaliter beneficium conferre nomi- nato.
29. Agitur iterum de dict. cap. cum

- renuens fororum de rer. permutat. supra num. 14.
30. In delictis effectus punitur, & si non sequatur effectus, quando reus, quod potuit, fecit.
31. In delictorum punitione exitus non attenditur, sed voluntas.
32. Admittens simoniam contra ius Ec- cle siasticum tantum, beneficio non pri- uatur.
33. Nemo ex improbitate sua debet com- modum reportare.
34. Restitutio in d. cap. cum coniuerso- rum, suis ex gratia.
35. Conciliatur d. cap. cum coniuerso- rum cum cap. si beneficia 20. de pre- bend. in 6.
36. Tractatus super beneficiorum per- mutatione perfici ante praesitum ab Episcopo assensum potest, exequi vero nulla ex parte licet.
37. Licitum est, tractatu prehabito de permundis beneficij absque Episcopi con sensu, libere in eiusdem manibus renun- ciari, ut postea quilibet beneficium alterius impetrat.
38. In beneficiorum permutations ne- cessaria est authoritas Episcopi, & si ad ipsum prouisio non expicit.
39. Renunciationis nisi in manibus Prela- ti fiat, non subsistit.
40. Definitur beneficij renunciatio.
41. Beneficio renuncians, ante quam per Prelatum acceptetur renunciatio, & proprietatem, & possessionem reti- ret.
42. Respondetur ad textum in l. quod si minor, §. Secuula, & de minorib.
43. Flaminius contra Tondutum di- fendifitur.
44. Agens de bonis paternis recuperan- dis, de damno vitando contendit.
45. Filius suus haeres, mortuo parte, dom-
- minus ipso inter sic bonorum illius.
46. Filius, cum se abstinet paternis ha- distate, iuri iam quæstro renuncias.
47. Minor restituitur contra tertium possessorem in subsidium.
48. Restituitur directo, & primario, quando possessor emit, sciens rem mino- risuisse.
49. Item si restitutio conceditur, quia minor non expediebat alienare.
50. Item si ex titulo lucratino terius possideat.
51. Responso ad cap. fin. de iudic. in 6: remissive.
52. Minor restituitur aduersum dotis constitutionem.
53. Et contra lapsum quinquenni ad reclamandum aduersus professionem.
54. Interpretatur textus in cap. dudum, de prebend. in 6.
55. Minor non restituitur, si renuncia- uit iuri, quod ad beneficium habebat, postquam alij quæsum est. Quod infe- rius explicatur, num. 59.
56. Renunciatio iuris ad beneficium, pro priæ cesso dicitur.
57. Minor non restituitur ad lucrum omissum cum detrimento alterius.
58. Explicatur, §. Secuula.
59. Minor non restituitur ad beneficium, cuin nondum obtento renunciavit, cum possessoris detrimento.
60. In permutatione beneficiorum non admittitur remedium l. 7. C. de ref. respondit. supra dictum est, num. 11.
61. Minor agit precise ad rem ob leso- nem, quando aliter dominum resarciri non potest.
62. Ob beneficiorum disparitatē non li- cet, in permutatione pecuniā dare, aus pensionem constitvere.
63. Fallit accedente Pontificis authori- tate.